

Om Højbjergning.

Hø høsten er ganske vist meget vanskeligere end Korn høsten, og selv under heldige Forhold lider Græsset noget ved at gøres til Hø. Tager man dernæst Hensyn til den gammeldags Maade at tilberede Høet paa høs os, bliver dette Tab end mere betydeligt. Ved denne Henliggen for Solens, Luftens, Duggens og Vejrligets Paavirkning i flere Dage, som endnu er almindelig, taber Høet ikke alene sit smukke Udseende, men dets Næringsværdi nedsættes meget betydeligt, ja i uheldigt Vejr bliver det ofte saaledes udvasket, afbleget, lugtløst, fløvt og sprødt i Straa og Blade, at det synker ned i Klasse med Halmforterne. Disse Tab kunne vel aldrig undgaaes, og det er derfor naturligt, at Landmændene bestræbe sig for at erstatte Høet i Foderblandingen ved andre Fodringsmidler. Men i et saa nypigt Græsaar som 1872 var der alligevel forøget Opfordring til at søge at opnaa det bedste mulige Resultat. Det var med dette Maal for Øje, at jeg ifjor behandlede Hø høsten paa en fra den almindelige noget forskjellig Maade, og da Resultatet har været saaledes, at jeg i alt Væsentligt har Grund til at nytte samme Tilberedningsmaade i Aar, skal jeg tillade mig at omtale den lidt nærmere. For de Landmænd, som have besøgt Udlandet, vil den maaste ikke frembyde noget Nyt, da jeg væsentligst har søgt Vejledning i Beretningerne derfra i Forbindelse med hvad jeg har hørt om denne Gjen-

stand, navnlig i Hr. Prof. Jørgensens Forelæsninger over dette Afsnit af Agerdyrkningslæren.

Græsset blev flaaet de sidste Dage i Maj og bestod hovedsagelig af engelsk og italiensk Rajgræs med nogen spæd, gejl opløben Kløver iblandt, der efter Skjon kunde anslaaes til omtrent en Ottendedel. Rajgræsset var meget fremmeligt, men havde næppe begyndt at blomstre, og under andre Forhold vilde jeg have udsat Sletten noget, men af Hensyn til Eftergræsningen og til Vejret, der da syntes at være kommen i et mere stadigt Hjørne, fandt jeg det rigtigst ikke at udsætte Høsten.

Den Del af Græsset, som blev flaaet om Formiddagen og den første Del af Eftermiddagen, blev spredt samme Dag. Resten blev først spredt den næste Dag tilligemed det, der paa samme Maade blev flaaet denne Dag. Græsset, som var flaaet og spredt den foregaaende Dag, blev nu — Dagen efter — lettet eller vendt, saasnart Duggen var astørret, derefter samlet eller strimlet med Hesteriven og inden Aften sat i smaa runde cylindriske Stakke med omtrent 4 Fods Gjennemsnit og sædvanlig noget højere, omtrent 5 Fod. Det halvtørre Græs blev samlet saa løst og let i disse Stakke som vel muligt, men da det endnu var temmelig grønt og tungt, faldt det noget sammen ved sin egen Vægt, saa de temmelig smalle Stakke ikke let blæste omkuld.

Over af disse Stakke indeholdt næppe over 100 Pd. tørt Hø. Jeg foretrak saadanne Smaastakke for større af to Grunde, thi dels kunde Luften lettere trække gennem saadanne og tørre dem, og dels lettedes Arbejdet betydeligt derved, da Høet næppe endnu var halvtørt, følgelig tungere og forholdsvis besværligere at samle, jo mere det skulde hobes sammen. For Sammenlignings Skyld fattes nogle større Stakke, som jeg nedenunder nærmere skal omtale.

Det blev ved denne første Stakning iagttaget, at Stakkerne kom til at staa i nøjagtige Rækker baade paa langs og tværs ad Marken — 30 à 40 Stakke pr. Tde. Land — for at lette Spredningen og den derpaa følgende Samling i større

Stakke de følgende Dage. De smaa Stakke bleve nemlig i tørt Vejr spredte den følgende Dag, saasnart Duggen var borte, saaledes at tre og tre mod Aften bekvemt kunde samles i en større Stak.

Jeg er tilbøjelig til at antage, at Høet tabte ligesaa megen Fugtighed i disse smaa Stakke, som hvis det havde ligget paa Fladen, thi da de spredtes næste Dag, vare de øverste to Trediedele betydelig lettere og kjendelig nok tørrere end den nederste Trediedel. Stakkens Overflade havde allerede ved Duggen og Morgensolen tabt kjendeligt af den smukke lusegrønne Farve, som derimod var fuldstændig bevaret, saasnart man borttog de yderste Straa.

Nogen kjendelig Varme kunde ikke iagttages ved en Undersøgelse med Haanden, selv om de smaa Stakke stode en Dag over, men i nogle Stakke, der vare større og bredere, var der kjendelig Varme Dagen efter. Som man kunde vente, ytrede denne Varme sig stærkest i Stakkens Midte og nedefter omtrent 1 Fod over Jordfladen, og denne Tilbøjelighed til at tage Varme var ligeledes større i samme Forhold, som Kløver-Indblandingen var mere fremtrædende. Men denne Varme traadte ikke frem som Muggenhed, saaledes som denne hyppigt iagttages, naar tørt og fugtigt Hø stakkes i ustadigt Vejr; den kan rigtigere betegnes som en Garing. I en saadan større Stak — omtrent 6 Fod bred og høj —, der til en Prøve blev sat den 30te Maj og først spredt den 1ste Juni, iagttog jeg en Varme paa over 38° C. i Stakkens midterste og nederste Del. Høet havde paa dette Sted tabt sin lusegrønne Farve i et Omfang paa omtrent 1 Kubikfod, Kløveren var mørkebrun, Rajgræsset lusebrunt, men Lugten var ikke muggen og slyv men derimod krydret og behagelig; den tabte sig udefter i den svagere velbekjendte Hølugt. Græsset, som iøvrigt var slaaet den ene Dag — den 30te Maj —, blev sat i smaa Stakke den 31te Maj, spredt og samlet, tre og tre Smaastakke i en større Stak, den 1ste Juni. Høet var nu smukt lusegrønt og efter Stjøn saa tørt som almindeligt Hø, naar det stakkes, men i Birke-

ligheden vistnok mindre tørt og i hvert Tilfælde mere blødt og saftfuldt. For at faa et Begreb om, hvor stærkt Tørren virkede paa det friske, afhuggede Græs, vejede jeg en Prøve deraf. 24 Timer derefter havde det tabt 47 pCt. i Vægt, hvilket forekommer mig at være betydeligt, især da Luften — fra 31te Maj til 1ste Juni — ikke skjønnes at være meget tør. Den 6te Juni bleve Stakkeene spredte før Middag, noget fjørt hjem om Eftermiddagen, Resten stakket og fjørt hjem den næste Dag. Der blev sat 10 Ræs ude i en Stak. Jeg foretrak at sætte det i Stak, dels fordi jeg der bedre kunne faa det pakket sammen og i det Hele lettere have Øje med den stærke Varme eller Gøring, som man kunde vente vilde indfinde sig i Hø af saadant ungt, blødt, saftigt Græs, og dels for lettere at kunne stille den ad, om dette skulde vise sig fornødent.

Da Stakken var færdig, havde den et Ivermaal ved Foden af 13—14 Fod og en Højde paa 18—20 Fod. De øverste 3—4 Fod af Spidsen bestod af Halm, dels for at beskytte mod Regn og dels for at tage mod en Del af den Fugtighed, som de fortættede Vanddampe fra Gøringen vilde afsætte, naar de mødte den udvendige, koldere Luft. Dette er, som bekendt, hyppig Årsag til Muggenhed i Toppen af Høstakke og i de nederste Høslag under Taget i Husene. Stakksætningen blev udført paa almindelig Maade. Foden bestod af et omtrent 1 Fod tykt Halmag. Herpaa blev Stakken bygget af temmelig tynde Lag, der vistnok bleve sammentraadte noget fastere end sædvanlig.

Da Stakken var færdig, udsøgte jeg mig i nogen Afstand ved Gaardens Bygninger et Par Punkter, som jeg benyttede til et Sigte, fra hvilket jeg paa en bekvem Maade kunde iagttage, hvormed Stakken sank sammen. Dagen efter at Stakken var færdig, var der kjendelig Varme i den nederste, bedst sammenpakkede Del. I de følgende Dage steg Varmen betydeligt og blev — omtrent 5 Fod over Jorden — næsten ubehagelig, naar jeg stak Haanden et Par Fod ind i Stakken. Ved at stifte et Thermometer ind iagttog jeg flere Gange en Varme

af 30—35° C., sædvanlig nogle Grader højere i Løfiden. Samtidig hermed sank Staffen stærkt sammen, 5—6 Fod i Løbet af 10—12 Dage. Det grønne Hø, der skal være et saa yndet Foder i England, stod egentlig for mig som Mønstret, jeg vilde eftergjøre, og naar Høet havde bevaret den Farve, det havde, da det fattedes sammen i Staffen, troer jeg ogsaa, at det var lykkes meget godt. Men da Gæringen havde virket en Tid, mærkede jeg nok, at den grønne Farve kun var bevaret i det yderste Lag; thi trak jeg en Haandfuld ud af Staffens Indre, var den ikke grøn men brunlig, havde en saa udmærket behagelig Hølugt, som jeg ikke har iagttaget før, og fortæredes med stor Begjærlighed af Heste og Kvæg, endog naar grønt Foder laa ved Siden af. Alligevel var jeg ikke ganske rolig og fikker paa et heldigt Resultat. Den stærke Varme gjorde mig ængstlig nu og da, og stundom var jeg næsten bestemt paa, at Staffen skulde sættes om, men ved fornøjet og gjentagne Overvejelser kom jeg stedse til den Erkjendelse, at den burde blive staaende. Hertil bidrog især, at Høet bevarede sin udmærkede Lugt hele Tiden, som navnlig i Løfiden slog saaledes imøde, at alle bleve opmærksomme derpaa og studsede derved; dernæst kunde jeg ingen Steder drage noget fordærvet muggent Hø frem, hvorfor jeg nu, efter hvad jeg kunde tænke eller læse om herhenhørende Forhold, nærrede det Haab, da det var glippet at saa grønt Hø, saa dog i dets Sted at saa godt brunt Hø.

Staffen blev taget ind den 31te Decbr. i smukt tørt Vejr (Værfrost). Den var gennem Maanederne Juni—September sunken sammen til den halve Højde. Ved Indtagningen var Halmen tilligemed lidt af det øverste Hø muggent. Da dette var taget tilside, havde Høet en lysebrun Farve med en lysegrøn Ring udenom paa 12—14 Tommers Brede. Der var i den nederste Del — som var kjørt hjem den første Dag — enkelte skarpt begrænsede Pletter saa store som en Haand og saa tykke som en Finger, hvor Høet var skimlet og aldeles ødelagt. Deres Forekomst og hele Karakter gjør det sandsyn-

ligt, at de hidrøre fra fugtige Klatter fra Marken, f. Ex. fra Stalbundene. Den øverste Del af Stakken var i Sammenligning med den nederste løs og tør og støvede en Del ved at kastes paa Bognen. Nedester var Stakken overordentlig fast; selv ved et temmelig kraftigt Stød trængte en god spids Høfork kun 4—5 Tommer ned. Høet støvede mindre, havde en stærkere næsten tobaksagtig Lugt og en mørkere brun Farve. Forelagt Kvæget sammen med andet paa almindelig Maade velhøstet Hø blev det foretrukket med en isjnefaldende Begjærlighed. Et Par Kalve, der netop havde begyndt at faa Hø i Krynben, som de pillede lidt af, sandt ligeledes strax et umiskjendeligt Behag i det brune Hø; fra den Dag af, at de fødredes dermed, aad de meget mere og med langt større Begjærlighed. Jeg anfører dette, da Husdyrene kunne betragtes som interesserede Parter og dog upartiske Dommere i dette Spørgsmaal.

At det saaledes tilberedte Hø er betydeligt bedre, end naar det behandles paa den almindelige gammeldags Maade, derom har jeg en bestemt Overbevisning. Der er navnlig to Ting, jeg sluttelig maa fremhæve, fordi mine Sagttagelser have overbevist mig om, at et godt Resultat væsentlig beroer derpaa; for det Første maa det flaaede Græs snarest mulig sættes i smaa Stakke for at indskrænke Solens, Duggens og i det Hele taget Vejrligets skadelige Indflydelse; og for det andet maa Høet, hvad enten det bringes i Hus eller Stak, pakkes saa tæt og fast som muligt, for at den Varme eller Gæring, som altid vil indfinde sig, kan foregaa saa regelmæssig og uafbrudt som muligt.

Ballekilde Folkehøjskole, Juni 1873.

Hans Iversen,
Landbrugskandidat.